

TÜRK

EDEBİYATINDA

YAZARLAR

VE

ŞAİRLER

SÖZLÜĞÜ

HİKMET ALTINKAYNAK

can
sözlük

GENİŞLETİLMİŞ YENİ BASKI

HİKMET ALTINKAYNAK

TÜRK EDEBİYATINDA
YAZARLAR VE
ŞAİRLER SÖZLÜĞÜ

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Doğan Kitap, 2007

Can Yayınları'nda 1. basım: Şubat 2017, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Redaksiyon: Eylül Duru

Düzeltili: Fulya Tükel

Mizanpaj: Atahan Sıralar, Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26

Topkapı-İstanbul

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3365-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750733659

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

HİKMET ALTINKAYNAK
TÜRK EDEBİYATINDA
YAZARLAR VE
ŞAİRLER SÖZLÜĞÜ

ÖNSÖZ

Önceki iki basımın önsözünü okuyanlar bu işe ne zaman, nerede ve hangi koşullarda başladığının öyküsünü de sanırım anımsar. Bunu yinelemek istemem. Ancak önsözlerden buraya aktarmak istediğim tek şey, bu işe bilerek isteyerek başladığımın bilinmesidir. Bu nedenle güncellemeyi de bu sözün önemi, gereği ve gücüyle gerçekleştirdim. Üstelik de bu kez oflayıp poflayarak değil, sevinçle, coşkuyla...

Önce şunun altını çizmek isterim: Sözlüğün ilk basımı çıktığında o denli güzel değerlendirmeler yapıldı ki, bu işe başladığıma bir kez değil, bin kez sevindim! İyi ki başlamışım, iyi ki böyle bir yapıtı yayımlamışım, dedim. Eleştiri de oldu. Elbette bunu da saygıyla karşıladım, teşekkür ettim.

Bu üçüncü baskıda sözlüğü genişlettim, biyografik bilgileri güncelledim, olabildiğince titizlikle gözden geçirdim. Her maddeyi şair ve yazarın yaşamı, kişiliği, sanat anlayışı, edebiyatımızdaki yeri, önemi ve yapıtları çerçevesinde ele aldım. Yeni yorumlar kattım. Bunu yazılan eleştiriler ve dostların yaptığı uyarılar ışığında da yaptım. Aslında benden en çok istenen, değeri birbirine yakın kişilere sözlükte ayrılan yeri eşitlemekti; onu yapmaya çalıştım. Unutulan, olmazsa olmaz denilen edebiyatçıları da sözlüğe almakti; onu da gerçekleştirdim. Doğaldır ki verimi ortadan kalkmış edebiyatçılarımızı da sözlüğün oylumunu artırmamak adına -önceki baskılarda olduğu düşüncesiyle-, yeni baskıya almamak gerekiyordu. Çok az da olsa bu koşula da uydum. Çünkü bunu yapmasaydım, geliştirilmesi gereken maddeler ne genişletilebilirdi ne de yeni adlara yer açılabilirdi. Değerlendirmeleri biraz daha edebiyat merkezli yapmaya, bilgileri birinci elden almaya, kısacası daha yararlı, daha tutarlı ve daha güvenilir bir sözlük olabilmeyi yüzdesini artırmaya çalıştım. Üçüncü baskıda özetle bunları yaptım. Bunları yapınca da yepyeni bir sözlük oldu.

Tam yaptın mı dersenez, yanıtı için yine siz değerli dostlardan gelecek değerlendirmeleri bekleyelim, derim. Çünkü ortada yürüyen bir gerçek var ve çağımız bilgi çağı. Bilgiye ulaşmak çok kolay olsa da her an yeni bir bilgi ortaya çıkabiliyor. Her yeni bilgi de yeni bir çalışmayı gerektiriyor.

Güncellemeyi kimi kez anlatılan kişinin gözden geçirmesiyle, kimi kez kendinden özel bilgiler edinerek, kimi kez eğer varsa YBFB (Yazar Bilgi Formu Bilgileri) ışığında, kimi kez o maddenin uzmanından yardım alarak, Millî Kütüphane ve Wikipedia Sözlüğü bilgileriyle karşılaştırarak, Google taraması yapıp başka kaynaklardan da yararlanarak yapmaya çalıştım.

Başka bir deyişle ben her ne olursa olsun Sisifos'un kayasını tepeye çıkarmaya çalıştım ve bunu yapmaya devam edeceğim. Bu kayayı zirveye sürüklemeye yardımcı olan, katkı sağlayan, eleştirileriyle, dostça tutumlarıyla destek veren, kaynak sunan çok değerli dostlarıma, arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Her şeyden önce şimdi aramızda olmayan çok değerli insan, ilk kültür bakanımız Prof. Dr. Talât Sait Halman'ı saygıyla, şükranla anmak isterim. Yaptığı değerlendirmeleri, katkılarını unutamam.

Yine değerli görüşleriyle, dostça katkılarıyla her zaman çalışmalarına destek olan zamansız yitirdiğimiz Prof. Dr. Tahsin Yücel'i saygıyla, şükranla anıyorum.

Cumhuriyet gazetesindeki kültür sanat şefliğinden bu yana yollarımız zaman zaman edebiyat kavşağında buluşan yazar, eleştirmen Doğan Hızlan'a, yirmi beş yıldır aile dostumuz olarak da onur duyduğum Yüksel Pazarkaya'ya, ilk baskıda her basımını satır satır okuyup gönüllü düzeltmenlik/re-

daktörlük misyonu üstlenen şair dost Nurullah Can'a, beni ne kadar tüzse de bir o kadar da yol gösteren eleştirisi için eleştirmen Konur Ertop'a, güncellemeye katkı için notlarını benimle paylaşan titiz tarihçi yazar dost Necdet Sakaoğlu'na çok teşekkür ediyorum.

Sözlüğün üçüncü baskısı yayın dünyasının önde gelen yıldızlarından Can Yayınları'nda gerçekleşiyor. Bu şansı bana sağlayan eski yayıncım Doğan Kitap'a ve yeni yayıncım Can Yayınları'na, Can Yayınları'nın sahibi, genel müdürü Can Öz'e, genel yayın yönetmeni Sırma Köksal'a teşekkür ediyorum. Sözlüğün kitaplaşma sürecinde emeği, düşüncesi geçen herkese özellikle de tasarımıyla, redaksiyonu, düzeltisi, dizgisiyle katkıda bulunan Kai-Mai Aja, Utku Lomlu, Fulya Tükel, Eylül Duru, Atahan Sıralar'a teşekkür ediyorum.

İçten sevgilerimle,

Hikmet Altınkaynak

BAŞLICA KISALTMALAR

AÜ	(Ankara Üniversitesi)
BTTA	(<i>Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi</i> /Kenan Akyüz, 1958)
BESAM	(Bilim ve Edebiyat Eserleri Sahipleri Meslek Birliği)
ÇTD	(<i>Çağdaş Türk Dili</i> dergisi)
ÇTŞ 1	(<i>Çağdaş Türk Şiiri 1</i> /Hikmet Altınkaynak, 1. basım, 2003)
DTCF	(Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi)
EBK	(<i>Edebiyatımızda 1940 Kuşağı</i> /Hikmet Altınkaynak, 1977)
EİS	(<i>Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü</i> /Behçet Necatigil, 2002)
İTÜ	(İstanbul Teknik Üniversitesi)
İÜ	(İstanbul Üniversitesi)
KTBS	(Kültür ve Turizm Bakanlığı Sitesi)
MEB	(Milli Eğitim Bakanlığı)
MKUTUP	(Milli Kütüphane)
MTTB	(Milli Türk Talebe Birliği)
ODTÜ	(Orta Doğu Teknik Üniversitesi)
ö.s.	(Ölümünden sonra)
PEN	(Pen Yazarlar Derneği)
RTES	(<i>Resimli Türk Edebiyatçıları Sözlüğü</i> /S. K. Karaalioğlu, 1982)
ŞYS	(<i>Şairler ve Yazarlar Sözlüğü</i> /Şükran Kurdakul, 6. basım, 1999)
TBEA	(<i>Tanzimattan Bugüne Edebiyatçıları Ans. 2 cilt</i> , YKY, 2001)
TBMM	(Türkiye Büyük Millet Meclisi)
TDK	(Türk Dil Kurumu)
TGC	(Türkiye Gazeteciler Cemiyeti)
TGCA	(<i>Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Albümü</i> , 2002)
TÖMER	(Türkçe Öğretim Merkezi)
YBFB	(Yazarın Bilgi Formu Bilgisi)
TSYD	(Türkiye Spor Yazarları Derneği)
TYB	(Türkiye Yazarlar Birliği)
TYS	(Türkiye Yazarlar Sendikası)
YKY	(Yapı Kredi Yayınları)
YS	(<i>Yazarlar Sözlüğü</i> /İhsan Işık, 2. basım, 1998)
YTE	(<i>100 Temel Eser</i> /Hikmet Altınkaynak, <i>Milliyet</i> Gazetesi Yayınları, 2004)
YTÜ	(Yıldız Teknik Üniversitesi)

A. KADİR

ŞAİR, YAZAR, ÇEVİRMEN (İstanbul, 16 Temmuz 1917-1 Mart 1985) Asıl adı İbrahim Abdülkadir Meriçboyu. Manastırlı alaydan yetişme bir subayın oğlu. Sekiz yaşında babasını, on üç yaşında annesini yitirdi. İlk ve ortaokulu Eyüp'te okudu. Kuleli Askeri Lisesi'ni bitirdi, Ankara Harp Okulu'na girdi. Öğrenciler arasında sağ-sol tartışmaları, 1938 yılında Nâzım Hikmet'in bu okulda propaganda yaptığı gerekçesiyle açılan davada on ay hüküm giydi, hapis yattı, er olarak iki buçuk yıl askerlik yaptı. 1941 yılında İÜ Hukuk Fakültesi'ne girdi. *Tan* gazetesinde düzeltmenlik yaptı. 1943'e kadar yazdığı şiirlerini *Tebliğ* adlı kitapta yayımladı. İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı kitabı toplattı; Muğla, Balıkesir, Konya, Adana ve Kırşehir'de beş yıl sürgün hayatı yaşadı. 1947'de sıkıyönetim kalkınca İstanbul'a döndü. Çeşitli işlerde çalıştı, gazete ve yayınevlerinde düzeltmenlik yaptı. 1965'ten sonra yaşamını yitirene kadar kendi şiir çevirileri ve kitaplarının yayımıyla uğraştı. Şiire Kuleli Askeri Lisesi'nin ikinci sınıfindayken annesinin ölümü üzerine başladı. İlk yıllarda Faruk Nafiz'lerin, Necip Fazıl'ların etkisinde kalarak şiirler yazdı. Onu değiştiren Nâzım Hikmet'in şiirleri oldu. Ankara Cezaevi'nde Nâzım Hikmet'le birlikte yatan A. Kadir, kendi şiir anlayışını Nâzım'ın açtığı şiir yolunda buldu. Şiirini yaşamın, gerçekçiliğin, kardeşliğin ve beraberliğin çiçekleriyle donattı. *Gün*, *Yeni Edebiyat*, *Yığın*, *Yürüyüş* ve başka

dergilerde "Ah Karasu" takma adını kullandı. 1940 kuşağı toplumcu gerçekçi şairlerin önde gelenlerinden oldu. Şiirini şöyle anlattı: "1940 kuşağı denince birkaç dal geliyor akla, çeşitli sanat anlayışlarını savunan birkaç dal. Bunların içinde bireyciliği sürdürme çabasında olanlar, kendi içlerinde kapanık, dünyada kendilerinden başka insanların varlığından habersiz, yüreklerinde bir hapishane taşıyan uyurgezerler var. Eskiye ve var olana tümüyle boş verip basit insanın günlük kaygılarını, ama sığ bir anlayışla, küçük esprilerle belirtenler var. Bir de zaman zaman toplumcu ve gerçekçi, zaman zaman aktif realist adıyla anılanlar var. Bu sonuncu daldaki şairler içinde sayarlar beni de." (EBK) Şiirlerinde söyleyiş değişikliği yapsa da toplumdan hiç kopmadığı için öz değişikliği yapmadı. Şiirinin özünü toplumun sorunları, özlemleri, duyguları oluşturdu. Buna en güzel örnek, kişisel sorunlarını toplumsal sorunlarla birleştirerek ortaya koyduğu *Hoş Geldin Halil İbrahim* adlı eseri oldu. Söylenmek istenilenin nasıl söylenmesi gerektiği üzerinde çalışmalar yaptı. Dize kuruluşlarına daha çok önem verdi. İlk şiirlerinde merdivenli şiirler az da olsa vardı. Zamanla bundan vazgeçti. Biçimi özenle belirlediğine inandı. Şiir çalışmalarına ağırlık verdi. Azra Erhat ve Asım Bezirci'yle çeviriler yaptı. Çeviriye katkılarında dolayı 1980 TYS Hasan Ali Ediz ve Yazko Çeviri ödülleri kazandı. Ayrıca 1959 Habip Edip Törehan Ödülü'nü ve 1961 TDK Çeviri Ödülü'nü aldı. Asım Bezirci, Afşar Timuçin, Eray Canberk'le şiirler çevirdi.

ESERLERİ ► Şiir: *Tebliğ* (1943), *Hoş Geldin Halil İbrahim* (1959), *Dört Pencere* (1962), *Mutlu Olmak Varken* (ilk üç kitap ve ayrıca 45 yeni şiirle, 1968). Diğer kitapları: Çeviri: *İlyada* (Homeros Azra Erhat'la, 1958-1962), *Odyssea* (Homeros Azra Erhat'la, 1970). Antoloji-çeviri: *Asıl Adalet* (dünya şiirinden çeviriler, 1960), *Dünya Halk ve Demokrasi Şiirleri* (1973-1975-1980, üç kitap), *Bu Rüzgârı Toplayın* (1982). Dil-içi çeviri: *Bugünün Diliyle Mevlânâ* (1955), *Bugünün Diliyle Hayyam* (1964), *Bugünün Diliyle Tevfik Fikret* (1967) ve *Eski Çağlar Tarihi* (T. Fikret'ten *Tarih-i Kadim*, 1965). Anı: *1938 Harp Okulu Olayı ve Nâzım Hikmet* (1966). Gezi: *Sovyet Rusya'da On Beş Gün* (1978).

A., OSMAN HAKAN

ŞAİR (Giresun, 1959) İlkokulu Antalya'da, liseyi Uşak'ta okuduktan sonra İstanbul'da YTÜ İnşaat Fakültesi'ni bitirdi. Bir arkadaş grubuyla Şiir Atı Yayıncılık ve Şiir Atı dergisini kurdu. 1985'ten itibaren yapıtlarını yayımlamaya başladı. Şiir, söyleşi ve yazıları *Şiir Atı*, *Politika*, *Gösteri*, *Düşler*, *Sonbahar*, *Varlık*, *Cumhuriyet Kitap* gibi gazete ve dergilerde yayımlandı. Şiirlerinde Divan Edebiyatı'nın özelliklerinden yararlandığı, Behçet Necatigil ve Hilmi Yavuz şiirinin etkisinde kaldığı ortak bir görüş olmakla birlikte, bunun zamanla ortadan kalkıp kendi şiirsel yolunu çizdiği görüldü. *Gül Odası* adlı yapıtıyla 1994 Behçet Necatigil Şiir Ödülünü aldı.

ESERLERİ ► *Göç ve Ölüm Şarkıları* (1987), *Yol Şarkıları* (1991), *Gül Odası* (1995), *Seyahat*, *Hemen* (2001), *Sarı Ekin* (toplu şiirler, 2005), *Nâr* (2006). Deneme, inceleme, eleştiri kitapları: *Bizim Romanımız Şarkılarımız* (2006), *Dil Şairin Nesi Olur?* (2007).

ABACI, Panayot

MÜZİK YAZARI, VİYOLA SANATÇISI, ÇEVİRMEN (İstanbul, 23 Aralık 1924-27 Temmuz 2015) İstanbul'da Zoğrafyon Lisesi'nden mezun oldu. İstanbul Belediye Konservatuvarı'nda Seyfettin

Asal'ın öğrencisiydi. İstanbul Şehir Orkestrası ve İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nda emekli olana kadar viyola sanatçısı olarak çalıştı. Bir yandan da 1961'de yayımına başladığı *Orkestra* adlı aylık müzik dergisini yaşamını yitirene kadar yayımladı. İstanbul Filarmoni Derneği, İstanbul Filarmoni Vakfı ve Atatürk Kültür Merkezi Derneği'nde görev aldı. Haftalık *Pirsos* gazetesinde dokuz yıl yazan Abacı'nın Nikiforos Vrettakos, Dido Sotiriou, Nikos Temelis, Petros Markaris, Yakovos Kambanellis, Dimitri Psathas, Grigorios Ksenopoulos ve Andonis Samarakis gibi Yunan yazarlardan Türkçeye çevirdiği yirmiyi aşkın kitabı bulunuyor. Öte yandan Türkçeden de Yunancaya Aziz Nesin'den sekiz, Yaşar Kemal'den dört kitap çevirdi. Yıldırım Keskin, Sabahattin Ali, Orhan Pamuk, Rıfat Ilgaz, Demirtaş Ceyhun, Recep Bilginer ve Refik Erduran çevirdiği diğer yazarlar arasında. Aziz Nesin'in, *Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz* adlı yapıtının Yunancaya çevirisiyle, 1993 yılında Yunan Çevirmenler Derneği'nin En İyi Roman Çeviri Ödülü'nü alan Panayot Abacı, yazılarını kitaplaştırmadı.

ABACI, Tahir

ÖYKÜCÜ, ŞAİR, YAZAR (İstanbul, 20 Mayıs 1951) Nüfus kaydına göre Malatya doğumlu. Malatyalı öğretmen Halide Hanım ile avukat M. Hayrettin Abacı'nın oğlu. Liseyi Malatya'da okudu. Yükseköğrenimini İÜ Gazetecilik Enstitüsü (1978) ile Hukuk Fakültesi'nde (1979) tamamladı. İÜ İktisat Fakültesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde "Türk Şiirinde Siyasallaşma" teziyle yüksek lisans yaptı. Serbest avukatlık, yayıncılık, gazetecilik gibi işlerle uğraştı. Son dönemde yalnızca edebiyatla uğraşiyor. Tahir Abacı, lise yıllarında yazmaya başladı. İlk ürünleri Malatya dergi ve gazeteleri ile *Papirüs*'ün 34. sayısında (Nisan 1969) yayımlandı. *Çağ* dergisini Malatya'da (1968-1969, 10 sayı), aylık siyaset, kültür, sanat dergisi *Yarına Doğru*'yu İstanbul'da çıkardı (Kasım 1973-Haziran 1976, 18 sayı). *Papirüs*, *Yeni Dergi*, *Dost*, *Türkiye*

Yazıları, Yeni Adımlar, Eleştiri, Edebiyat Cephesi, Somut, Yazko Edebiyat, Adam Sanat, Adam Öykü, Cumhuriyet Kitap, Birikim, Yeni Biçem, Sanat Olayı, Yaşasın Edebiyat, Gül Diken, Varlık, Defter, Ludingirra, yasakmeyve, Agora, Akatalpa, Üç Nokta vb. dergilerde ürünlerini yayımladı. *Radikal* gazetesi pazar ekinde haftalık, *Milliyet Sanat* dergisinde aylık yazılar yayımladı. Kılan Müzik arşiv dizisi için Erzincanlı Hafız Şerif ve Enver Demirbağ albümlerini hazırladı. *Yarına Doğru*'da çıkan bir yazı nedeniyle dergi sorumlusu olarak yargılanıp beraat etti. 12 Mart sonrası genç kuşağın etkin yazarlarından oldu. Öykü ve şiirlerinde toplumcu gerçekçi temaları, coşkulu bir biçimle işledi. Ayrıca romanlar, eleştiri ve inceleme kitapları yazdı. "Şiir Kitapları Sözlüğü"nü bölümler halinde *Adam Sanat* ve *Yasakmeyve* dergilerinde yayımladı. ESERLERİ ► Öykü: *Gelin Ömrümüz* (1976). Şiir: *Odaları Utandıran Dağlar* (1976), *Basit Şeyler* (1980), *Oda* (1980), *Sıcak Hayat* (1994), *Sevdavi* (2002), *Zamanın Yüreğindeki Gece* (ilk dört kitaptan seçme şiirler, 2006), *Ruh Gibi* (2014). Roman: *Ağır Akan Su* (1990), *Aynada Bir Yüz* (1995), *İkinci Adım* (1999), *Adı Senfoni Kalsın* (2004). Deneme-inceleme: *Bir Zamanlar Anadolulu'da* (1999), *Harput / Elaziğ Türküleri* (2000, 2. baskı, 2013), *Yahya Kemal ve Ahmet Hamdi Tanpınar'da Müzik* (2000, 2. baskı, 2013), *Gramofonlu Kahvehane* (2013), *Türk Müziğinde Bestelenmiş Şiirler* (inceleme / antoloji, 2013), *Gerçekçilik Açısından Ahmet Hamdi Tanpınar* (2015). Çocuk kitabı: *Nasrettin Hoca* (çocuklara şiirler, 1980). Deneme-inceleme: *Edebiyat ve Öteki Alanlar* (2015), *Şiir: Üretici Etkinlik* (2016). Anlatı: *Türk Şiirinin Bir Türü Yükseklemeyen Yıldızı: Ozan Genç* (2016). (Kaynak: YBFB, 18 Mart 2015)

ABALIOĞLU, Nadir Nadi

GAZETECİ, YAZAR (Fethiye, 23 Haziran 1908-İstanbul, 20 Ağustos 1991) *Cumhuriyet* gazetesinin kurucusu Yunus Nadi'nin oğlu. Galatasaray Lisesi'ni

bitirdi (1929). Yükseköğrenimi için Viyana'ya gitti. Burada başladığı öğrenimini Lozan Üniversitesi'nde tamamladı (1935). 1938-1941 arasında Galatasaray Lisesi'nde sosyoloji öğretmenliği yaptı. 1950 yılında Demokrat Parti listesinden bağımsız Muğla milletvekili, 1954'te de bağımsız İstanbul milletvekili seçildi. Parlametoya girişinden bir süre sonra Avrupa Konseyi'ne bağımsız Türk delegesi seçilip altı yıl bu görevde bulundu. Bir yandan da *Cumhuriyet* gazetesinde yazarlık yaptı. Babasının ölümü üzerine ortağı olduğu *Cumhuriyet* gazetesinin başyazarlığına geçen Nadir Nadi, ölümüne dek bu görevi sürdürdü. 1962 yılında ortaklarıyla anlaşmazlığa düşen Nadir Nadi, yazılarına bir süre ara verdi. 27 Mayıs'ın lideri ve o günlerin Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel, Nadir Nadi'yi 9 Haziran 1964'te kontenjan senatörü seçti. Ama o senatörlük süresini doldurmadan 3 Nisan 1970'te istifa etti, *Cumhuriyet* gazetesine döndü. Nadir Nadi, 12 Mart Muhtırası'ndan sonra o günlerin siyasal koşulları nedeniyle bir grup arkadaşıyla gazete yönetiminden ayrıldı (11 Temmuz 1971). Gazetede aradıklarını bulamayan okurlar, bilinçli bir direnişle gazeteyi almamaya başladılar. Bunun üzerine ortaklar, kendisini gazetenin yönetimine geri çağırıldı. Arkadaşlarıyla birlikte 12 Temmuz 1972'de *Cumhuriyet* gazetesine geri dönen Nadir Nadi, ölümüne dek bu görevde kaldı. 12 Eylül Darbesi'nden sonra Türkiye'de aydınların yaşadığı yazgıyı, Nadir Nadi de paylaştı. Atatürk'ün kurduğu Türk Dil Kurumu'nu savunan ve 13 Ağustos 1961'de yayımlanan "Tuhaf Bir Tasarı" başlıklı yazısını 23 Ocak 1983'te yeniden yayımlayınca, Sıkıyönetim Mahkemesi'nde yargılandı. Ayrıca "halkı yasalara karşı suç işlemeye teşvik etmek" suçundan iki ay yirmi gün hapse mahkûm oldu. Temyiz hakkı bulunmadığı için karar kesinleşti. Bütün dünyada geniş yankılar uyandıran ve protestolara yol açan bu karar, 75 yaşındaki Nadir Nadi'yi hapse girmeden iki gün önce milli savunma bakanının

temyiz hakkını kullanma gereği duymasıyla Yargıtay tarafından bozuldu ve Nadir Nadi'nin aklanmasına karar verildi. Atatürk ilkelerine bağlılığını ve demokrasi yanlısı görüşlerini yazılarında sergileyen Nadir Nadi, *Cumhuriyet* gazetesinin Türk basın tarihindeki seçkin yerini kazanmasında etkili oldu. 1983 Burhan Felek Basın Hizmet Ödülü'nü Hikmet Feridun Es'le paylaştı. Aynı yıl Çağdaş Gazeteciler Derneği'nin onur ödülü verildi. TÜYAP 7. İstanbul Kitap Fuarı, 1988'de onur yazarı seçti ve adına Alpay Kabacalı'nın hazırladığı *Sekseninci Yaşında Nadir Nadi* adlı kitabı yayımladı. Nadir Nadi, Yunus Nadi'nin ölümünden sonra *Cumhuriyet*'i yaşattı, kurumlaştırdı. En küçük bir ödün vermeden laik Cumhuriyet ilkelerini ve Atatürk'ün aydınlanma devrimlerini savundu. BAŞLICA ESERLERİ ► *Sokakta Gürültü Var! / Kendimize ve Başkalarına Dair Kısa Notlar* (1943-1973), *Atatürk İlkeleri Işığında Uyarmalar: Bir İflasın Kronolojisi* (1961), *Perde Aralığından* (1964), *İki Sovyet Rusya, 1935-1965* (1967), *İki Sovyet Rusya-İki Polonya, 1935-1965-1967* (1973), *27 Mayıs'tan 12 Mart'a* (1971), *Sil Baştan* (1975), *Ohur Şey Değil* (1981), *Ben Atatürkçü Değilim* (1982), *Dostum Mozart* (1985).

ABALIOĞLU, Yunus Nadi

GAZETECİ, YAZAR (Fethiye, 1880-Cenevre, 1945) Galatasaray Sultanisi'ni bitirdi. Hukuk Mektebi'ne girdi. Burada okurken Baba Tahir'in çıkardığı *Malumat* gazetesinde yazarlığa başladı (1900). İstibdada karşı dernek kurmak suçuyla Midilli Kalesi'nde üç yıl hapis yattı. İkinci Meşrutiyet'in ilanından sonra İstanbul'a dönerek *İkdam*, *Tasviri Efkar* gazetelerinde makaleler yazdı. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Selanik'te çıkardığı *Rumeli* gazetesinde başyazarlık yapan Yunus Nadi, 1911'de Aydın milletvekili seçilerek parlamentoya girdi. 1918'de kurduğu *Yeni Gün* gazetesinin 375. sayısını bastıktan sonra İngilizlere karşı tavrı aldığı makaleleri yüzünden tutuklanacağını anladı ve Ankara'ya

gitmek zorunda kaldı (Mart 1920). Gazetesini burada çıkarmayı sürdürdü. Mustafa Kemal Paşa'nın başlattığı bağımsızlık savaşına basın yoluyla destek verdi. 1920 yılında Muğla milletvekili seçilerek TBMM'nin altıncı seçim dönemine kadar bu görevinde kaldı. Asıl ününü gazeteci olarak kazanan Yunus Nadi'nin 7 Mayıs 1924'te kurduğu *Cumhuriyet* gazetesini günümüzde de yayımını sürdürüyor. Atatürk ilkelerine ve Türkiye Cumhuriyeti'ne bağlılığını tüm yazılarında dile getirdi. 1945 yılında Cenevre'de ölen Yunus Nadi anısına *Cumhuriyet* gazetesince 1946 yılıyla birlikte Yunus Nadi Armağanı kondu. Önce bir dalda verilen ödül 1990 yılında genişletildi, adı da Yunus Nadi Ödülleri oldu. 1999, 2006 ve 2015 yıllarında değiştirildi. Günümüzde bu ödüller öykü, roman, şiir, sosyal bilimlere ve araştırma, karikatür, fotoğraf, kısa film olmak üzere yedi dalda veriliyor. Sami Karaören'in hazırladığı *Cumhuriyet Yolunda Yunus Nadi* adlı kitabı (1999) bulunuyor. BAŞLICA ESERLERİ ► *İhtilal ve İnkılab-ı Osmani* (1908), *Kırkdokuz Saat Zepin ile Havada* (1930), *Ankara'nın İlk Günleri* (1955), *Birinci Büyük Millet Meclisi / Açılışı ve İsyenlar* (1955), *Çerkes Ethem Kuvvetlerinin İhaneti* (1955), *Ali Galip Hadisesi: Yunus Nadi'nin Hatıraları* (1955), *Kurtuluş Savaşı Anıları* (1978), *Mustafa Kemal Paşa Samsun'da*, (1955), *Türkiye'yi Sokakta Bulmadık* (1997), *Cumhuriyet Yolunda* (1999), *Ali Galip Hadisesi: Bab-ı Âli'nin Milli Hareketi Dağıtmak ve Mustafa Kemal'i Tevkif Etmek Teşebbüsü* (2000).

ABASIYANIK, Sait Faik

ÖYKÜCÜ (Adapazarı, 23 Kasım 1906-İstanbul, 11 Mayıs 1954) Adalı, S. F. imzalarını da kullandı. Babası, Abasızoğulları'ndan tomruk tüccarı Mehmet Faik, annesi kasabanın ileri gelenlerinden Hacı Rıza'nın kızı Makbule'dir. Sait Faik, ilköğrenimini Adapazarı'nda Rehber-i Terakki Mektebi'nde tamamladı. Ortaöğrenimine

İstanbul Lisesi'nde başladı. Okulun Arapça öğretmenine yapılan bir şaka yüzünden sınıfın bütün öğrencileri farklı liselere dağıtılınca, o da Bursa Lisesi'ne gönderildi. Buradan 1928'de iyi bir dereceyle mezun oldu. İÜ Edebiyat Fakültesi Türkoloji bölümüne yazıldıysa da iki yıl sonra babasının isteği üzerine iktisat eğitimi için İsviçre'nin Lozan kentine, oradan da Güneydoğu Fransa'daki Grenoble kentine gitti; aynı kentteki bir lise ve edebiyat fakültesinde dört yıl süreyle öğrenim gördü, ancak düzensiz öğrenimi ve yaşadığı bohem hayat nedeniyle babası tarafından geri çağırıldı. Diplomasız olarak Türkiye'ye döndü (1934). Halıcıoğlu Ermeni Yetim Mektebi'nde öğretmenlik yaptı, bir süre ticaretle uğraştı. İlk öyküsü *Milliyet* gazetesinin sanat sayfasında çıktı. Daha sonra *Varlık* başta olmak üzere çeşitli dergi ve gazetelerde basıldı. Bir haber gazetesinde adliye muhabiri oldu. Babasının ölümü üzerine (1939) başıboş bir yaşama düzeni tutturdu. Sonraki yaşamı Burgazada ve Şişli'de geçti. Bir öykücü olarak Sait Faik, daha ilk öyküsü *Uçurtma*'da etkileyici diliyle dikkati çekti. Bunu da en çok anlattığı insanların bir başkasını etkileyebilecek en dramatik durumuyla yaptı. Çoğunlukla İstanbul'u ve insanlarını, onlardaki güzellikleri yansıtmayı amaçladı. İnsancıl bir yazar oldu. Bu konuda, "Sevmek; bir insanı sevmekle başlar her şey!" dedi. İnsanların gizli acı ve üzüntülerini yakalarken bunları dile getirişte, kendi acı ve üzüntülerini de ekledi. Bu yönüyle büyük okur kitlesinin yazarı durumuna geldi. Doğayı da insanlar kadar sevdi, öykülerinde bunlara da yer verdi. Balıkları, kuşları, çiçekleri sanatçı kişiliğinin bir parçası olarak hiçbir öyküsünden eksik etmedi. Böylece geniş bir okur kitlesinin sevdiği ortak konuları etkileyici üslubuyla anlattı, edebiyatımızda saygın bir yer kazandı. *Yürüyüş* dergisinde çıkan "Kestaneçi Dostum" öyküsü yüzünden sorguya çekildi (1943). Amerika Birleşik Devletleri'ndeki "Mark Twain Derneği"nce modern edebiyata yaptığı

hizmetlerinden ötürü onur üyeliğine seçildi (1953). Uykusuzluk, bohem hayat, fazla içki sonucu siroza yakalandı ve genç sayılabilecek bir yaşta yaşama gözlerini yumdu. Sait Faik, 1954 yılında Darüşşafaka'da düzenlenen bir törene katıldı. Törenden, öğrencilerden etkilendi. Annesine bundan söz etti. Babası olmayan bu çocuklara iyi bir gelecek hazırlamak için çalışan Darüşşafaka'ya mal varlığını başlamak istediğini söyledi. Annesi Makbule Hanım, oğlunun ölümünden birkaç ay sonra 8 Kasım 1954'te hazırladığı vasiyetinde mal varlıklarının çoğunu, Sait Faik'in yapıtlarının telif haklarını ve müze yapılması koşuluyla Burgazada'daki köşkü Darüşşafaka Cemiyeti'ne bağışladı. Sait Faik Abasıyanık Müzesi 22 Ağustos 1959'da açıldı. Ayrıca annesi vasiyetine her yıl en iyi öykü kitaplarına verilmek üzere, "Sait Faik Hikâye Armağanı" verilmesi koşulunu da koydu. 1963 yılında annesinin ölümünden sonra bu armağanın yönetimi ile Burgazada'daki "Sait Faik Abasıyanık Müzesi"nin bakım onarım sorumluluğu 1964 yılından itibaren Darüşşafaka Cemiyeti'ne geçti. Sait Faik Hikâye Armağanı'nın yönetimi Darüşşafaka Cemiyeti ile kitaplarını yayımlayan yayınevi tarafından yürütülüyor. 2012'den bu yana T. İş Bankası Kültür Yayınları gerçekleştiriyor. Sait Faik, yaşadığını yazan bir öykücüydü. Bu tür öykücülüğümüzün öncüsü oldu. Yazı hayatına şiirle başladı. Öykü yazmadaki amacının daha iyi bir dünya yaratmak olduğunu söyledi. Dergilerdeki yazı ve röportajları *Hikâyecinin Kaderi* adıyla bir kitapta toplandı (2005). Kitaba adını veren yazı 1 Mart 1952'de *Varlık*'ta yayımlanmıştı. Sait Faik'in yaşamı, sanat anlayışı birçok yazar tarafından incelenip kitap haline getirildi. Bu yazarlar ve yayımladıkları kitabın yılları şöyle: Tahir Alangu (1956), Muzaffer Uyguner (1959), Mustafa Kutlu (1968), Fevzi Gencer (1972), Mahmut Alptekin (1974), Lucyna Antonowicz-Bauer (1985), Fahri Taş (1988), Songül Taş (1990), Ahmet Miskioğlu (1991), Perihan Ergun (1996), Fethi Naci (1998), Hüseyin

Özcan (2002), Engin Yılmaz (2002), Süha Oğuztertem (2004), İbrahim Kavaz (2005), Darüşşafaka Lisesi (2006). 2006'da doğumunun 100. yıldönümü nedeniyle yurt düzeyinde ve İstanbul Darüşşafaka Lisesi'nde birçok etkinliğe yer verildi. Osman Çakmakçı, *Sait Faik Abasıyanık Hikâye Armağanı 55. Yıl Anısı* (2009), Celal Aslan, *Sait Faik Öyküsünde Kurgu ve Anlatım Teknikleri* (2011), Nursel Duruel, *İnsanlar İçinde Bir İnsan* (2012), *Sait Faik'ten Çocuklara Hikâyeler* (2012) ile *Seçme Hikâyeler* (2012) yayımlandı. Afşar Timuçin, *Sait Faik'in Dünyası* (2013) ile Talât Sait Halman'ın 1983'ten itibaren Amerika'da yayımlanan İngilizce kitabı, bu alandaki verimlerin önde gelenleri oldu. Sait Faik'in kitapları her dönemde çok okundu. Kitapları geçmişten günümüze Remzi, Çığır, Varlık, Bilgi, Yapı Kredi ve Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'nca yayımlandı. ESERLERİ ► Öykü: *Semaver* (1936), *Sarnıç* (1939), *Şahmerdan* (1940), *Lüzumsuz Adam* (1948), *Mahalle Kahvesi* (1950), *Havada Bulut* (1951), *Kumpanya* (1952), *Havuz Başı* (1952), *Son Kuşlar* (1952), *Alemdağ'da Var Bir Yılan* (1954), *Az Şekerli* (1954). Roman: *Medar-ı Maişet Motoru* (1944, sıkıyönetimce toplatıldı. İkinci basım *Birtakım İnsanlar* adıyla çıktı, 1950), *Kayıp Aranyor* (1953). Şiir: *Şimdi Sevişme Vakti* (1953). Röportajları: *Tüneldeki Çocuk* (1955), *Mahkeme Kapısı* (1956). Çeviri: *Yaşamak Hırsı* (Georges Simenon'dan, 1954). Öteki kitapları: *Balıkçının Ölümü-Yaşasın Edebiyat* (1977), *Açık Hava Otel* (1980), *Müthiş Bir Tren* (1981), *Sevgiliye Mektup* (1987), *Bitmemiş Senfoni* (1989), (2003 yılı itibariyle yapıtları YKY tarafından yeniden gözden geçirilerek basıldı.) *Hikâyecinin Kaderi* (2005).

ABAYHAN, Muzaffer

MİZAH YAZARI (Ankara, 4 Eylül 1956) İlk ve ortaokulu Ankara'da okudu. Aydınlikevler Lisesi'nde lise öğrenimini sürdürürken Amerika'ya gitti. 1980'de yurda döndükten sonra tiyatro ve TV oyunları yazmaya başladı. İlk mizah

öyküsü "Saksofon" 1982'de *Gırgır* dergisinde yayımlandı. TRT'deki yayımı döneminde "Olacak O Kadar", İnterstar ve Kanal D için "Laf Lafı Açıyor"u, yine Kanal D için "Melek Apartmanı" dizilerini yazdı. Oynanan oyunlar içinde *Gereği Düşünüldü*, *Beni Biraz Yönetir misiniz?* var. Çok sayıda ödül aldı. Bunlar içinde *Biz Birbirimize Benzeriz*'le 1983 Abdi İpekçi Dostluk ve Barış Öykü Ödülü, aynı öyküyle 1984 Akademi Kitabevi Başarı Ödülü, *Başkanın Demokrasisi*'yle 1986 Rıfat Ilgaz-Cide En İyi Mizah Öyküsü Kitabı Ödülü, *Her Aşkın Bir Şarkısı Vardır*'la 1991 Abdi İpekçi Aşk Öyküsü Yarışması Birincilik Ödülü, *Gereği Düşünüldü*'yle 1991 İsmet Küntay En İyi Oyun Yazarı Ödülü (Yılmaz Erdoğan'la paylaştı) var. ESERLERİ ► Öykü: *Biz Birbirimize Benzeriz* (1983, 2. basımında: *Hoşçakal Amerika*, 1993), *Başkanın Demokrasisi* (1986), *Bostancı Vapurunda Demokrasi Denemeleri* (1988, 2. ve 3. kitaplar bir arada: *Bunları Kesmek Lazım*, 1993). Derleme: *Esprili Hakaretler* (1993), *Seçme Gülmece Öyküleri* (2010).

ABDO, Bora

ÖYKÜCÜ (İstanbul, 1977) 1995 yılında yazmaya başladı. İki yıl ara verip 2009'da yoğunlaştı. *Notos*, *kitap-lık*, *Sözcükler*, *Sarnıç*, *Dünyanın Öyküsü* ve *İzafi* dergilerinde yayımlanan öyküleriyle adını duyurdu. 2013'te *Karakış Üçlemesi*'nin ilki olan *Öteki Kışın Kitabı* ile Yunus Nadi Öykü Ödülü'nü, 2015'te de *Bizi Çağanoz Diye Biri Öldürdü-Beni Unutma Dörtlemesi 1* adlı yapıtındaki "yenilikçi tutumu ve çok katmanlı anlatımıyla sıra dışı bir öykü evreni kurmaktaki başarısı nedeniyle" de Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazandı. ESERLERİ ► Öykü: *Öteki Kışın Kitabı* (2012), *Bizi Çağanoz Diye Biri Öldürdü* (2014).

ABDÜLHALİM MEMDUH

ŞAİR, YAZAR (İstanbul 1866-İngiltere 1904) Ali Seza imzasını da kullandı. Kaymakam Ali Ragıp Bey'in oğlu. Türk

"Hikmet Altınkaynak'ı tanırınız, yazın evrenimizin en çalışkan, en titiz eleştirmen ve araştırmacılarından biridir. Kavgalardan, çekişmelerden uzakta, üretip durur. Geçen ay da tam 786 sayfa tutan, kapsamlı bir yapıt yayımladı: *Türk Edebiyatında Yazarlar ve Şairler Sözlüğü*. Başlangıcından bugüne, tüm yazar ve ozanlarımızın yaşam öykülerini, belirgin özelliklerini, yapıtlarını ve bunların ilk yayımlanım tarihlerini veriyor. Bu arada, yazın evrenimizde bir süredir duymaya başladığımız önemli bir eksikliği de gideriyor."

Tahsin Yücel

Milliyet Kitap, 12 Aralık 2007

İlk kez 2007 yılında yayımlanmış olan *Türk Edebiyatında Yazarlar ve Şairler Sözlüğü* yenilenmiş ve genişletilmiş baskısıyla yeniden okurlarla buluşuyor. Her edebiyat meraklısının başvuru kaynağı niteliğindeki bu kitap, okullar ve öğrenciler için de vazgeçilmez bir eser.

